

“Højesteretsdommer: Voldsom vildfarelse” at embedsfolk skal være neutrale

PERSPEKTIV

Af Jesper Hvass,
politisk korrespondent

Landets fremmeste ekspert skærer igennem, mens debatten raser om forholdet mellem embedsmænd og ministre: Embedsværket skal betjene ministeren fagligt, men også taktisk og politisk

Det kongelige danske embedsværk er igen kommet i offentlighedens søgelys. Svungdøren til adfærd og adfærdens instruktion og den ulovlige instruktion og adskillelse af asylpar uden minister Inger Støjbergs har ikke stået stille de seneste par år. Landets øverste embedsmænd, der helst arbejder uden rampebelysning, afleverer lange vidneforhøringer og pryder avisernes forsider. Der stilles på ny spørgsmål ved embedsværkets rolle, mens andre spørger, om der er gået et eller andet helt galt med den måde, vi har organiseret arbejdet på Slotsolmen på.

Lad os tage et eksempel, før vi kommer til spørgsmålene. I efteråret 2021 kunne landets øverste embedsmand, Statsministerens departementschef, Barbara Bertelsen, i minikommisionen se sine smør blotlagt for offentligheden. Her kunne man ved selvsyn se, hvordan Barbara Bertelsen forsøgte, via departementschefen i Fødevareministeriet, at få tidligere fødevareminister Mogens Jensen til at tage ansvar for, at der i første omgang ikke var hjemmel til at slå alle mink ned.

“Hvornår kommunikerer I over en række akademiske titler, der inkluderer grader i bacheloret, som vi vendte i),” stod der i en sms’erne, og senere i korrespondancen slog Barbara Bertelsen fast, at det glædt “regneret skal være neutralt. Det er i virkeligheden en meget voldsom vildfarelse,” siger højesteretsdommer Jens Peter Christensen.

“Man skal huske, at vores grundlov bygger på ministerpresident i ministeriet, sådan, at det er ministeren, der er folkestyrets eneste repræsentant i ministeriet,” fortsætter han. Altså, det er ministeren, der har sin legitimitet ved at være accepteret af Folketinget. Jens Peter Christensen er og han var formand for de to

“Dårligt faglig rådgivning er noget af det politisk set allerfærdigste for en minister”

BLÅ BOG Jens Peter Christensen

▪ Født: 1. november 1956 i Skive.

▪ Har en række akademiske grader. B.L.A. cand.scient.pol. i 1982, lic.jur. i 1990 og cand.jur. i 1992. Blev dr.jur. i 1997 på en doktordisputats om ministeransvar.

▪ Lektor i offentlig ret ved Aarhus Universitet fra 1990 til 1998. Professor i samme fra 1998 til 2011.

▪ Konstitueret landsdommer i Vestre Landsret fra 1999 til 2000. Siden 2006 højesteretsdommer.

udvalg, der i henholdsvis 2004 afgav betænkning om “embedsmænds rådgivning og bistand” og i 2013 om “ministerens særlige rådgivere”. Bogsudgivelserne omfatter en disputats fra 1997 om ministeransvar og bogen “Ministre og embedsmænd – pligter og ansvar”, der netop er udkommet. Det er i den anledning, at han stiller op til interview.

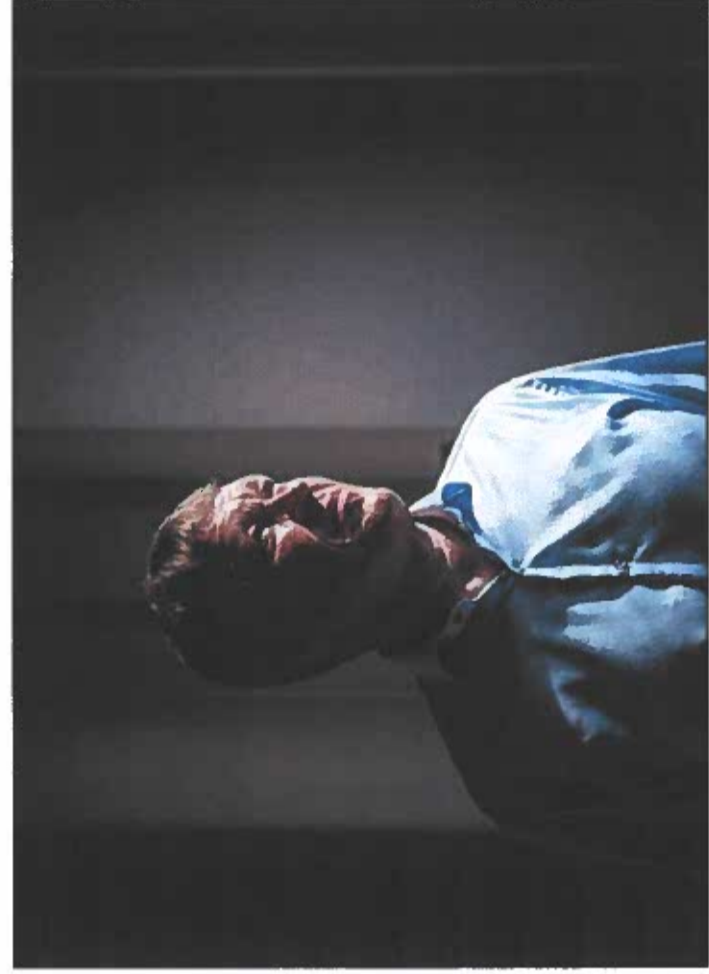
Halvfårligt farvandt
Jens Peter Christensen vil ikke forholde sig til minikassen. Hvis der en dag kommer en regeret i forbindelse med minikassen, vil han som højesteretsdommer skulle dømme i sagen. Han var en af 26 dommere i Rigsretten mod tidligere minister Inger Støjberg, der endte med en dom på 60 dages ubetvinget fængsel.

Men om embedsværkets rolle generelt lyder det: “Det er faktisk meningen, at ministeren skal betjenes. Det skal ske inden for lov og ret. Men embedsmændene kan gøre et arbejde for, at ministeren kan realisere sin politik og i virkeligheden mere end det: Embedsmænd skal ikke bare spille ministerens melodi. Hvis ministeren kun har en såkaldt ‘falske tone’, skal man kunne komponere videre på den og i bedste fald få en hel symfoni ud af det, som en tidligere minister engang udtrykte det,” siger Jens Peter Christensen.

Embedsmændene, der i princippet består, mens ministeren forgår, skal derimod være partipolitisk neutrale – hvilket er noget andet end at være neutrale, forklarer højesteretsdommeren.

“Grænsen går ved det, vi traditionelt har kaldt partipolitisk neutralitet. Det går ud på, at embedsmænd skal kunne genanvendes. Det betyder, at embedsmænd ikke kan gå ind på den bane, hvor han betjener ministeren som partipolitiker. For eksempel i medlemsrollen, så han selv kan blive formand, eller om andre rent partiiemæssige nærtrengte,” siger Jens Peter Christensen.

Han nævner, at i forbindelse

Højesteretsdommer Jens Peter Christensen var en af dommerne i Rigsretten, der dømte tidligere udlændingeminister Inger Støjberg 60 dages ubetvinget fængsel. Arkivfoto: Thomas Løffelt (Ritzau Scanpix)

havde i de foregående ti år, og så kan enhver se, at det har vi ikke. Så vi har ikke set en syndflod af sager fyldt med ulovligheder,” svarer Jens Peter Christensen.

Han henviser til en opgørelse i sin nye bog, hvor han gennemgår de regler og pligter, der gælder for embedsmænd og ministre, med inddragelse af eksempler fra de mange sager, der har været gennem tinget.

I bogen fremgår det, at der i perioden fra 1980 til 1993 var i alt 16 sager, der var genstand for en dokumenteret undersøgelse af embedsmændenes opførsel i forbindelse med lovbrud.

“Hvad der overhovedet kan lade sig gøre,” siger Jens Peter Christensen.

Så let slipper højesteretsdommeren dog ikke forbi den sædvanlige kritik af embedsmændenes opførsel.

“Det har jeg ikke belæg for at sige, at den er. Det skulle jo så vise sig i en syndflod af sager,” svarer han.

Jens Peter Christensen understreger, at det farvandt, ministerne og embedsmænd i dag skal navigere i, er fyldt med langt flere sager end tidligere.

“Ministerne er i dag viklet ind i kontrolorganer, en kritisk presse og en kritisk offentlighed samt en masse regler internationalt og nationalt,” siger han og fortsætter:

“I virkelighedens verden er det svært at være neutral, og det er svært at være faglig og samtidig partipolitisk neutral. Men så kommer der noget, der trækker den anden vej. Folks hukommelse er kort. I 2013 var der sager om tidligere udviklingsminister Christian Friis Bachs håndtering af GCGI, tidligere socialminister Annette Vilhelmsens million tilrette Vilhelmsen og en nærdøgn Lisbeth Zornig og en nærdøgn Christensen formulerer det i en kombination af en “faglig” og en “politisk” del. Morten Bødskov, og så fik vi svar på spørgsmålet, men det giver en indikation af, hvor of-

til den publikation Statsministerens daværende departementschef Christian Kettel Thomsen fik udarbejdet. Kodeks VII beskriver syv centrale pligter for embedsmænd i centraladministrationen – fra lovlighed og sandhed til faglighed og partipolitisk neutralitet.

Regler fra gulv til loft
Jens Peter Christensen foretrækker at tale om normer og regler for ministre og embedsmænds virke frem for at fælde en generel dom over tilstanden i centraladministrationen.

Han fremfører, at idealet for embedsmænd og især topembedsmænd er, at de kan intergrevere den faglige og saglige rådgivning på den ene side med den politiske og taktiske rådgivning på den anden side.

En kombination af en “faglig” og en “politisk” del, sagligt og juridisk akkurat, som Jens Peter Christensen formulerer det i bogen, og en “Politiscus”, der har “politisk indlevelse og gen-

til den publikation Statsministerens daværende departementschef Christian Kettel Thomsen fik udarbejdet. Kodeks VII beskriver syv centrale pligter for embedsmænd i centraladministrationen – fra lovlighed og sandhed til faglighed og partipolitisk neutralitet.

Regler fra gulv til loft
Jens Peter Christensen foretrækker at tale om normer og regler for ministre og embedsmænds virke frem for at fælde en generel dom over tilstanden i centraladministrationen.

Han fremfører, at idealet for embedsmænd og især topembedsmænd er, at de kan intergrevere den faglige og saglige rådgivning på den ene side med den politiske og taktiske rådgivning på den anden side.

En kombination af en “faglig” og en “politisk” del, sagligt og juridisk akkurat, som Jens Peter Christensen formulerer det i bogen, og en “Politiscus”, der har “politisk indlevelse og gen-

til den publikation Statsministerens daværende departementschef Christian Kettel Thomsen fik udarbejdet. Kodeks VII beskriver syv centrale pligter for embedsmænd i centraladministrationen – fra lovlighed og sandhed til faglighed og partipolitisk neutralitet.

Regler fra gulv til loft
Jens Peter Christensen foretrækker at tale om normer og regler for ministre og embedsmænds virke frem for at fælde en generel dom over tilstanden i centraladministrationen.

Han fremfører, at idealet for embedsmænd og især topembedsmænd er, at de kan intergrevere den faglige og saglige rådgivning på den ene side med den politiske og taktiske rådgivning på den anden side.

“I 50’erne kunne en minister leve nogenlunde fredeligt. Der var ingen offentlig-hedsliv, ingen forvaltningslov. Ombudsmanden kom til i 1955. Der var ikke internationale konventioner, der betød noget, og der var ikke EU-ret. I dag er ministre under stadig overvågning – ombudsmand, rigsret, ankeorganer, domstole inklusive EU-Domstolen og menneskerettighedsdomstolen. Der er regler fra gulv til loft.”

“Det er klart, at så kommer man ind i lidt halvfarligt farvandt. For det er stadig vigtigt, at embedsmændene kan genanvendes af en ny regering med en anden farve. Så længe regeringen sidder, skal embedsværket støtte den. For så vidt ikke med det formål, at den skal overtage, men det kan blive en biefekt af, at embedsmændene skal arbejde for, at regeringen kan regere.”

Igen er svaret fra Jens Peter Christensen en generel betænkning og ikke månet på Barbara Bertelsens sms’er.

Syndflod af sager
Debatten om embedsmændenes rolle er lang fra ny. Faktisk tværtimod.

Jens Peter Christensen har som nævnt i årtier været den fremmeste ekspert på området, og i 1998 skrev han som professor på Juridisk Institut ved Aarhus Universitet en kronik i lyllandsposten med overskriften “Skal vi have politisk embedsmænd?”

Her stillede han sig selv et interessant spørgsmål: “Har de sidste embedsmænd efterhånden bevæget sig for langt ud i den politisk-taktiske rådgivning til støde for lovretning?”

Her 24 år senere er det et spørgsmål med fornyet relevans. Men det er det samme spørgsmål, som Jens Peter Christensen, har da er svar på dit spørgsmål fra 1998, når du ser på situationen i 2022?

“Det kan man gå nogenlunde ud fra, at det ikke nødvendigvis er den bedste måde at svare på spørgsmålet, men det giver en indikation af, hvor of-

te hårdt nok i bordet over for Nimm. Derfor gik det så galt, som det gjorde,” siger Jens Peters Christensen.

Noget af det samme gælder også sagen om ulovlig adskillelse af asylpar uden en individuel vurdering under Inger Støjbergs regering.

“Enhver kan læse dommen og se, at Rigsretten ved vurderingen af ministerens skyld lægger vægt på, at Inger Støjbergs regering er blevet advaret af embedsmændene. Det er en del af bedømmelsen af ministeren. Men enhver kan også læse af dommen, at da departementschefen for alvor sætter foden ned i midten af marts 2016, så hører den ulovlige ordning med undtagelsesfri adskillelse af asylpar,” siger Jens Peter Christensen.

Rørt i gryden
Gennemgangen af de seneste 20 års skandalosager får dog ikke højesteretsdommeren til at foreslå grundlæggende ændringer af den danske “naturogroe” ordning med et fast embedsværk, der betjener ministre, både fagligt og politisk-taktisk.

“Det er en balance. Vi har en diskussion om den ene vej, når der har været nogle sager. Så bliver der hanket op i de gammelkommuner diskussioner om, hvorvidt ministre kan realliseres deres politik, og om embedsmændene er for træge. Så diskuterer vi det i et stykke tid. I det virkelige liv er det en balance. Og sådan vil det også være fremover. Der findes ingen mirakelmedicin,” siger Jens Peter Christensen.

“Det har jeg ikke belæg for at sige, at den er. Det skulle jo så vise sig i en syndflod af sager,” svarer han.

Jens Peter Christensen understreger, at det farvandt, ministerne og embedsmænd i dag skal navigere i, er fyldt med langt flere sager end tidligere.

“Ministerne er i dag viklet ind i kontrolorganer, en kritisk presse og en kritisk offentlighed samt en masse regler internationalt og nationalt,” siger han og fortsætter:

“I virkelighedens verden er det svært at være neutral, og det er svært at være faglig og samtidig partipolitisk neutral. Men så kommer der noget, der trækker den anden vej. Folks hukommelse er kort. I 2013 var der sager om tidligere udviklingsminister Christian Friis Bachs håndtering af GCGI, tidligere socialminister Annette Vilhelmsens million tilrette Vilhelmsen og en nærdøgn Lisbeth Zornig og en nærdøgn Christensen formulerer det i en kombination af en “faglig” og en “politisk” del. Morten Bødskov, og så fik vi svar på spørgsmålet, men det giver en indikation af, hvor of-

te hårdt nok i bordet over for Nimm. Derfor gik det så galt, som det gjorde,” siger Jens Peters Christensen.

Noget af det samme gælder også sagen om ulovlig adskillelse af asylpar uden en individuel vurdering under Inger Støjbergs regering.

“Enhver kan læse dommen og se, at Rigsretten ved vurderingen af ministerens skyld lægger vægt på, at Inger Støjbergs regering er blevet advaret af embedsmændene. Det er en del af bedømmelsen af ministeren. Men enhver kan også læse af dommen, at da departementschefen for alvor sætter foden ned i midten af marts 2016, så hører den ulovlige ordning med undtagelsesfri adskillelse af asylpar,” siger Jens Peter Christensen.

Rørt i gryden
Gennemgangen af de seneste 20 års skandalosager får dog ikke højesteretsdommeren til at foreslå grundlæggende ændringer af den danske “naturogroe” ordning med et fast embedsværk, der betjener ministre, både fagligt og politisk-taktisk.

“Det er en balance. Vi har en diskussion om den ene vej, når der har været nogle sager. Så bliver der hanket op i de gammelkommuner diskussioner om, hvorvidt ministre kan realliseres deres politik, og om embedsmændene er for træge. Så diskuterer vi det i et stykke tid. I det virkelige liv er det en balance. Og sådan vil det også være fremover. Der findes ingen mirakelmedicin,” siger Jens Peter Christensen.

“Det har jeg ikke belæg for at sige, at den er. Det skulle jo så vise sig i en syndflod af sager,” svarer han.

Jens Peter Christensen understreger, at det farvandt, ministerne og embedsmænd i dag skal navigere i, er fyldt med langt flere sager end tidligere.

“Ministerne er i dag viklet ind i kontrolorganer, en kritisk presse og en kritisk offentlighed samt en masse regler internationalt og nationalt,” siger han og fortsætter:

“I virkelighedens verden er det svært at være neutral, og det er svært at være faglig og samtidig partipolitisk neutral. Men så kommer der noget, der trækker den anden vej. Folks hukommelse er kort. I 2013 var der sager om tidligere udviklingsminister Christian Friis Bachs håndtering af GCGI, tidligere socialminister Annette Vilhelmsens million tilrette Vilhelmsen og en nærdøgn Lisbeth Zornig og en nærdøgn Christensen formulerer det i en kombination af en “faglig” og en “politisk” del. Morten Bødskov, og så fik vi svar på spørgsmålet, men det giver en indikation af, hvor of-

te hårdt nok i bordet over for Nimm. Derfor gik det så galt, som det gjorde,” siger Jens Peters Christensen.

Noget af det samme gælder også sagen om ulovlig adskillelse af asylpar uden en individuel vurdering under Inger Støjbergs regering.

“Enhver kan læse dommen og se, at Rigsretten ved vurderingen af ministerens skyld lægger vægt på, at Inger Støjbergs regering er blevet advaret af embedsmændene. Det er en del af bedømmelsen af ministeren. Men enhver kan også læse af dommen, at da departementschefen for alvor sætter foden ned i midten af marts 2016, så hører den ulovlige ordning med undtagelsesfri adskillelse af asylpar,” siger Jens Peter Christensen.

Rørt i gryden
Gennemgangen af de seneste 20 års skandalosager får dog ikke højesteretsdommeren til at foreslå grundlæggende ændringer af den danske “naturogroe” ordning med et fast embedsværk, der betjener ministre, både fagligt og politisk-taktisk.

“Det er en balance. Vi har en diskussion om den ene vej, når der har været nogle sager. Så bliver der hanket op i de gammelkommuner diskussioner om, hvorvidt ministre kan realliseres deres politik, og om embedsmændene er for træge. Så diskuterer vi det i et stykke tid. I det virkelige liv er det en balance. Og sådan vil det også være fremover. Der findes ingen mirakelmedicin,” siger Jens Peter Christensen.

“Det har jeg ikke belæg for at sige, at den er. Det skulle jo så vise sig i en syndflod af sager,” svarer han.

Jens Peter Christensen understreger, at det farvandt, ministerne og embedsmænd i dag skal navigere i, er fyldt med langt flere sager end tidligere.

“Ministerne er i dag viklet ind i kontrolorganer, en kritisk presse og en kritisk offentlighed samt en masse regler internationalt og nationalt,” siger han og fortsætter:

“I virkelighedens verden er det svært at være neutral, og det er svært at være faglig og samtidig partipolitisk neutral. Men så kommer der noget, der trækker den anden vej. Folks hukommelse er kort. I 2013 var der sager om tidligere udviklingsminister Christian Friis Bachs håndtering af GCGI, tidligere socialminister Annette Vilhelmsens million tilrette Vilhelmsen og en nærdøgn Lisbeth Zornig og en nærdøgn Christensen formulerer det i en kombination af en “faglig” og en “politisk” del. Morten Bødskov, og så fik vi svar på spørgsmålet, men det giver en indikation af, hvor of-